

Міністерство освіти і науки України
Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка
Кафедра музично-теоретичних дисциплін
та інструментальної підготовки
Академія мистецтв у Банській Бистриці (Словаччина)
Факультет музичного мистецтва

НАРОДНО-ІНСТРУМЕНТАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО НА ЗЛАМІ XX – XXI СТОЛІТЬ

Збірник матеріалів та тез
XVII міжнародної науково-практичної конференції
1 грудня 2023 року
м. Дрогобич

FOLK-INSTRUMENTAL ART AT THE TURN OF XX – XXI CENTURY

Collection of materials and theses
XVII International Scientific and Practical Conference
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University,
December 01, 2023, Drohobych

***Редактор-упорядник
АНДРІЙ ДУШНИЙ***

**Дрогобич
ПОСВІТ
2024**

*Рекомендовано до друку
Вченою радою Дрогобицького державного педагогічного університету імені
Івана Франка (протокол № 1 від 31 січня 2024 року)*

*Рекомендовано до друку Факультетом музичного мистецтва
Академії мистецтв у Банській Бистриці
(протокол № 11 від 13 листопада 2023 року)*

УДК 78 (063)
ББК 85.31,431
Н 30

Народно-інструментальне мистецтво на зламі XX – XXI століть: збірник матеріалів та тез XVII міжнародної науково-практичної конференції (Дрогобич, 1 грудня 2023) / [Редактор-упорядник А. Душний]. Дрогобич: Посвіт, 2024. 112 с.

Folk-Instrumental Art at the turn of XX – XXI century: collection of materials and theses XVII International Scientific and Practical Conference (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, December 1, 2023) / [Editors-compilers A. Dushniy]. Drohobych: Posvit, 2024. 112 s.

У збірнику вміщено статті та тези учасників XVII міжнародної науково-практичної конференції «Народно-інструментальне мистецтво на зламі XX – XXI століть». Свої наукові дописи пропонує наукова спільнота України, Словаччини, Болгарії, Казахстану та Китаю. В матеріалах висвітлено актуальні проблеми музикознавства, мистецької освіти та виховання, композиторської творчості, народно-інструментального мистецтва.

Видання адресоване науковцям, викладачам та студентам ЗВО, викладачам початкової мистецької освіти та фахової передвищої освіти, а також усім, хто цікавиться розвитком народно-інструментального мистецтва України та зарубіжжя.

ISBN 978-966-2248-77-7
ББК 85.31,431

Рецензенти:

Салій Володимир – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри музично-теоретичних дисциплін та інструментальної підготовки Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

Чумак Юрій – кандидат мистецтвознавства, доцент, директор Дрогобицького музичного фахового коледжу імені Василя Брвінського.

*Редакція не завжди поділяє думки авторів, за зміст, достовірність
інформації та точність цитувань відповідальності не несе.
При передруці статей посилання на збірник є обов'язковим.*

© Душний А. упорядкування, 2024
© Посвіт, 2024

лідійський), перемінність устоїв «d» та «a» завершується стійкістю «d» (витримане звучання впродовж трьох тактів).

Композиція Хуа Яньцзюня «Два джерела відбивають місяць» на вірші Ван Цзяня поетичними та музично-виражальними засобами демонструє відношення до музики як до високої духовної цінності, з допомогою якої можна перемогти усі незгоди, подолати темні періоди життя.

Література:

1. Інтернет-ресурс.

Url: https://baike.baidu.com/item/%E5%BC%B9%E6%8B%A8%E4%B9%90%E5%99%A8/2497384?fromModule=lemma_inlink

УДК 785.071.2-057.875

Маргарита МАЛАХОВА

(Київ, Україна)

ДО ПИТАННЯ РОЗВИТКУ МУЗИЧНОГО ВИКОНАВСЬКОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТА-ІНСТРУМЕНТАЛІСТА

Актуальність питання щодо удосконалення фахової підготовки здобувачів закладів вищої освіти мистецького спрямування спонукає науковців і педагогів-практиків до пошуку інноваційних педагогічних інструментів, впровадження в освітній процес дієвих методик щодо формування інструментально-виконавської компетентності майбутніх фахівців. Інструментально-виконавська підготовка охоплює широке коло професійних можливостей музиканта-інструменталіста, ключове місце серед яких посідає специфічне музичне виконавське мислення.

Виконавська майстерність музиканта тісно пов'язана зі здатністю створювати й реалізувати художньо-інтерпретаційну концепцію музичного твору. «Усвідомленню концепції художньої техніки сприяє глибоке вивчення її першоджерел, до яких належать: теоретичні знання, специфіка виконавського слуху і музичного мислення, процес мікроструктурного інтонування в органічній єдності з динамікою загальної драматургічної спрямованості розгортання твору, виконавський тонус та співтворчий характер інтерпретації» [1, 35].

«Музичне мислення – особливий феномен і є різновидом синтетичного мислення, в якому представлені синтез чуттєвих та раціональних елементів. Робота музичного мислення передбачає існування твору мистецтва як джерела звукової чуттєвості й раціонального виявлення художнього задуму» [2, 69]. Серед змістовних елементів музичного мислення можемо виокремити: сприймання (індивідуальне «прочитання» інтонаційно-змістового наповнення музичного тексту і побудова емоційно-образного контуру твору), співтворчість (емпатія, емоційний відгук, творчий пошук), рефлексію (кореляція інтуїтивно-рефлексивного сприймання тексту з формотворчими та стилістичними характеристиками музичного твору). Характерною ознакою музичного мислення є прочитання нотного тексту. Процес «розкодування» знакової інформації значною мірою залежить від індивідуальних характеристик виконавця, креативності мислення, наявності виконавського досвіду.

Музичне мислення працює зі змістовими характеристиками музичного матеріалу, встановлюючи смислові та емоційно-образні зв'язки у розгортанні твору, що зумовлює створення індивідуальних художніх концепцій, які потребують постановки й вирішення виконавських завдань.

Специфіку виконавського музичного мислення визначає виконавський аспект – творча практична реалізація на інструменті власних художніх намірів. *Виконавське музичне мислення* ми розглядаємо як інтелектуально-емоційний процес відтворення музичного тексту, що ґрунтується на аналітичних, інтуїтивних, чуттєвих та інструментально-виконавських можливостях виконавця.

Переконлива реалізація художніх намірів студента-інструменталіста, формування його виконавської культури не можливі без розвитку виконавського музичного мислення. М. Давидов, автор теорії формування виконавської майстерності баяніста (акордеоніста), зазначає, що виконавське мислення необхідно розглядати у двох аспектах: вузькому (всесторонній контроль конкретного звучання в дії) та широкому (синтез всіх виражальних засобів втілення музично-образного змісту твору в контексті інтерпретації уявного задуму композитора) [1, 36–37].

Виокремимо *аспекти*, які, на нашу думку, заслуговують на увагу, в контексті розвитку музичного виконавського мислення студента-інструменталіста:

- точність прочитання нотного тексту (мелодійно-інтонаційна, метро-ритмічна, артикуляційна правдивість відтворення нотного тексту складає фундаментальну основу для створення індивідуальної переконливої інтерпретаційно-виконавської концепції);
- аналіз мелодійно-інтонаційних ліній музичного матеріалу в контексті вибору необхідних штрихів, тембрів, темпів задля побудови драматургічної концепції розгортання твору;
- активність слухової сфери виконавця: «вирішення художніх завдань на всіх етапах навчання потребує від музиканта-виконавця його постійно-спрямованої слухо-моторної уваги-зосередження на функціонуванні виконавських виражальних засобів (динаміки, агогіки, артикуляції, штрихів тощо)» [4, 117];
- наповнення кейсу технічних можливостей: робота над технічними вправами, різножанровими й різностильовими творами з метою набуття виконавського досвіду для вирішення різних художньо-музичних завдань;
- комплексний підхід до трактування музичного змісту: прослуховування творів відповідної стилістики та образності, аналіз виражальних засобів суміжних видів мистецтва (вокального, художнього, акторського, хореографічного) задля накопичення емоційного досвіду, розвитку образного та асоціативного мислення, уяви;
- творчий підхід до вибору виконавських засобів виразності, з огляду на специфічні можливості музичного інструмента;
- проблемний підхід в роботі над пошуком відповідних засобів виразності та їх відповідної звукової реалізації (аналіз і рефлексія власних ігрових дій в індивідуальній роботі та на заняттях з дисциплін циклу інструментальної підготовки – спеціальний інструмент, ансамблевий/оркестровий клас).

Виконавське музичне мислення є вагомим чинником у формуванні та розвитку особистості студента-інструменталіста, його інструментально-виконавської майстерності. Значимим є те, що музичне мислення оперує музичними інформаційними

одинацями, зумовленими інтонаційною природою музичного мистецтва, образністю, семантикою музичної мови, композиційною та драматургічною логікою тощо» [3, 143–144], які у контексті виконавського мистецтва обумовлюють створення нової реальності (індивідуального прочитання музики-інтерпретації)» [2, 70]. Інтерпретаційному процесу притаманні ознаки взаємообумовленості й взаємозалежності: беручи за основу авторський текст, виконавець/студент-інструменталіст постає співавтором і привносить у музичний твір власне художнє бачення; водночас, створюючи нову реальність (інтерпретацію) на основі авторського музичного матеріалу, виконавець/студент-інструменталіст проходить шлях «творчого перевтілення», збагачуючи свій внутрішній духовний світ, набуваючи нової професійної якості у виконавстві.

Література:

1. Давидов М. Теоретичні основи формування виконавської майстерності баяніста (акордеоніста): підручник. Київ: Музична Україна, 2004. 240 с
2. Згурська Н. Особливості формування музичного мислення майбутніх учителів у класі фортепіано. *Науковий часопис НПУ імені МП Драгоманова. Серія 14: Теорія і методика мистецької освіти*. 2019. № 26. С. 69–74.
3. Кремешна Т. Музичне мислення як фактор професійного становлення майбутніх учителів музики. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2012. № 6 (2). С. 140–144.
4. Dushniy A., Zaets V., Zaiets O. Meaningful intonation as a universal system mechanism of formation of professional technological thinking of a musician-performer. *Musical art and linguistic thesaurus of world culture: Ukraine's experience: scientific monograph*. Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 2023. С. 114–131. Url: <http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/book/305>